

Årsagerne til homofobi i Afrika syd for Sahara

C-opsats, Socialantropologi

Jakob Faarbæk Jensen

840202-t417

Lunds Universitet

25. maj 2011

Vejleder: Tova Højdestrand

Antal ord: 14.920

Antal normalsider: 37,3

Antal sider, inkl. forside: 45

Abstract

Homophobia is widespread in Sub-Saharan Africa. The causes of homophobia are numerous and interconnected, but the main causes can be found in Africa's colonial history, and its influence on religion, gender roles and African leaders.

Christianity became widespread in Africa during the colonial era, and religion has since played a major role in African societies and in the construction of homophobia. African Christianity is hugely influenced by the colonial narrative, which states that homosexuality is unnatural.

Colonialism has also had an impact on gender roles in Africa, which has contributed to homophobia among the general population. African gender roles have increasingly become a mixture of traditional and Western values, and especially African men have had a hard time adjusting to the new roles by which they have experienced emasculation. A part of the animosity towards homosexuality can be found in this development. The more you distance yourself from homosexuality the more masculine you appear, which is a way of regaining lost masculinity. It is furthermore a tangible way of showing ones resistance towards Western values.

In general African leaders have a huge amount of authority. This in combination with the fact that they are affected by the colonial past, means that they play a role in the construction and stewarding of homophobia.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	2
1.1 Baggrund	2
1.2 Problemformulering	4
1.3 Disposition	5
1.4 Afgrænsning og fokuspunkter	5
1.4.1 HIV/AIDS og homofobi	7
1.4.2 Teori	9
2. Homoseksualitet og opfattelsen af dette, i Europa og Afrika	9
3. Forbud mod homoseksualitet	12
4. Antropologiens forhold til homoseksualitet i Afrika	13
4.1 1800-tallets kolonisering og ideen om det heteroseksuelle Afrika	14
4.2 1960'erne og afstigmatisering	18
5. Religion og homoseksualitet i Afrika	19
5.1 Det religiøst konservative USA's indflydelse på homofobi i Afrika	23
6. Kønsroller og Seksualitet i forandring i Afrika syd for Sahara	24
6.1 Den afrikanske familie	25
6.2 Ændret maskulinitet som følge af koloniseringen	25
6.3 Afmaskulinisering af mænd	28
6.4 Konstruktionen af unge mænds opfattelse af kønsroller	30
7. Afrikanske leders indflydelse på homofobi	31
8. Diskussion	34
9. Konklusion	40
10. Litteraturliste	41

1. Introduktion

1.1 Baggrund

Den 13. Oktober 2009 blev der i Uganda fremsat et lovforslag af parlamentsmedlemmet David Bahati. Lovforslaget skulle skærpe de eksisterende love imod homoseksualitet. I Uganda kan homoseksuelle i forvejen risikere op til 14 års fængsel, men med den nye lov skal det være muligt at sende homoseksuelle i fængsel på livstid, og i visse tilfælde vil homoseksuelle kunne risikere dødsstraf. Lovforslaget sigter mod at beskytte Uganda mod eksterne og interne trusler mod den traditionelle heteroseksuelle familie (Bill No 18). Derudover skal forslaget gøre op med ideen om, at homoseksualitet på nogen måde er en naturlig del af den menneskelige race, og børn skal beskyttes mod indflydelse fra kulturelle forandringer og ucensureret adgang til information. Lovforslaget skal i det store hele beskytte de traditionelle ugandiske værdier, som bygger på religiøsitet og traditionelle familieværdier (Bill No 18).

Hvis man udfører en homoseksuel handling af nogen art, kan det medføre livstid i fængsel. Hvis man gentagende gange har udført homoseksuelle handlinger kan det give dødsstraf. Herudover kan det give op til 7 års fængsel, hvis man aktivt hjælper en homoseksuel til at slippe for retsforfølgelse, mens det kan give op til 3 års fængsel ikke at oplyse myndighederne om, at man har kendskab til eller har set nogen udøve homoseksuel adfærd (Bill No 18). Det er let at se hvordan dette kan blive en farlig glidebane, hvor man kan sikre sig mod retsforfølgelse, angiver folk ved den mindste mistanke.

Forslaget er blevet mødt med kritik fra det internationale samfund. Dette gælder både menneskerettighedsorganisationer som Amnesty International og fra regeringer rundt omkring i den vestlige verden, der har udtrykt deres bekymring overfor lovforslaget, og visse har endda truet med at stoppe bistandshjælpen, hvis ikke lovforslaget bliver afvist. Også kirken i mange vestlige lande har modsat sig lovforslaget. Dette gælder blandt andet ærkebiskoppen i Canterbury, der kritiserer den for at være alt for ekstrem (lgcm.org.uk). Rick Warren, den mest magtfulde evangelist i USA, har afvist lovforslaget som værende direkte ukristent (time.com). Det er altså tydeligt, at den

vestlige verden i vid udstrækning modsætter sig lovforslaget. Også indenfor Ugandas grænser finder man folk på allerhøjeste niveau, der modsætter sig lovforslaget. Den mangeårige ugandiske præsident Yoweri Museveni har taget afstand til lovforslaget. Spørgsmålet er dog om dette har noget at gøre med hans egentlige holdning overfor homoseksualitet, eller om det i højere grad er en frygt for de sanktioner, han kan blive mødt med fra det internationale samfund. Museveni har mulighed for at nedlægge veto mod loven, men det er spørgsmålet om han vil gøre det, når forslaget har så stor folkelig opbakning.

Det er ikke nogen ny ting, at de afrikanske¹ regeringer lovgiver mod homoseksualitet. Faktisk har de fleste afrikanske lande haft love mod homoseksualitet helt tilbage fra den koloniale periode, og i mange tilfælde er deres ordlyd ikke blevet ændret, siden de blev indført af de koloniale administratorer, for at standse alt ”unaturlig” seksualitet (Howden 2010). 37 ud af 53 lande i Afrika har love imod homoseksualitet i en eller anden udformning² (Udenrigsministeriet 2010). Dette skal ses i forhold til, at der er 86 lande i hele verden, der har love mod homoseksualitet i en eller anden udformning³ (Amnesty 2009). Det er altså tydeligt, at der er en stor overvægt af love, der kriminaliserer homoseksualitet i de afrikanske lande.

I Uganda har lovforslaget vundet grobund i befolkningen. Helt op mod 90 % af den ugandiske befolkning er således imod homoseksualitet (Sander 2010). Eksempelvis har en lokal ugandisk avis angivet navn og adresse på ugandiske homoseksuelle og opfordret til, at de skulle hænges, da de ellers ville rekruttere børn ind i den homoseksuelle verden. Efter denne artikel blev udgivet har Frank Mugisha, som er formand for Sexual Minorities in Uganda (SMUG), som er en lokal NGO, haft svært ved at gå på gaden uden at se sig over skulderen, som han fortæller i et interview til Amnesty International (Amnesty 2010). Han oplever at blive antastet på gaden og få smidt sten på sit hus. Den folkelige opstand mod homoseksualitet opnåede nye højder da David Kato, der af mange anses som at være grundlæggeren af bevægelsen for homoseksuelles rettigheder i Uganda, blev dræbt i sit hjem i Januar 2011. Det er altså ganske tydeligt, at lovforslaget både reflekterer og har forstærket den lokale

---

¹ I opgaven hver gang jeg nævner Afrika, refererer jeg til Afrika syd for Sahara (SSA)

² 2010

³ 2008

befolknings homofobiske holdninger. Men det er, som nævnt, ikke kun i Uganda, at man ser denne tilsyneladende stigende homofobi, eller hvis ikke stigende homofobi, så i hvert fald en mere eksplicit homofobi. Mange andre afrikanske lande oplever et øget fokus på homoseksualitet. Men er homofobien et nyopstået fænomen? Eller har det eksisteret længe, og er det først nu pludseligt blevet spredt gennem medierne?

Mange giver de højreorienterede evangeliske præster fra USA skylden for den stigende homofobi (Sander 2010). De bærer uden tvivl en del af skylden for det stigende fokus på emnet, men det er ikke dem, der har *skabt* problemet. Jeg mener derimod, at årsagerne til homofobi i Afrika har mere komplekse rødder, og at disse skal findes i en kombination af flere ting.

Jeg mener, at Afrika er specielt interessant at undersøge, da det sammen med Mellemøsten er det område i verden, der har de strengeste love mod homoseksualitet. Man kunne umiddelbart foranlediges til at tro, at homofobien derfor udelukkende skyldes religion, men det lader ikke til at være tilfældet. Hvis man f.eks. ser på Sydamerika, er det kun et enkelt land⁴, der har love mod homoseksualitet. Dette er på trods af, at store dele af det sydamerikanske kontinent er katolsk. Tilmed har den Brasiliens højesteret, som er overvejende katolske, den 5. maj 2011 legaliseret registreret partnerskab mellem to af samme køn. Det samme gjorde også Argentina året før. Jeg mener altså ikke, at årsagerne udelukkende findes indenfor religion, men at der, som sagt, er en mere kompleks årsagssammenhæng.

1.2 Problemformulering

- Hvad er årsagerne til homofobi i Afrika syd for Sahara?

Jeg vil undersøge den koloniale historie, og om denne har medført ændringer i traditionelle kønsroller og seksualitet, og hvorvidt dette er en af årsagerne til homofobi. Jeg vil derudover undersøge, hvilken rolle, religion, neoimperialisme, afrikanske ledere og sammenstødet mellem tradition og modernitet har i konstruktionen af homofobi.

---

⁴ Guyana

1.3 Disposition

Indledningsvist vil jeg lave en afgrænsning af min opgave, hvor jeg vil opridse mine fokuspunkter og redegøre for de generaliseringer, jeg foretager. Herefter vil jeg komme ind på de forskellige opfattelser af homoseksualitet, som vesten og Afrika har, samt hvordan den afrikanske seksualitet er blevet påvirket af den koloniale historie. Jeg vil også behandle den modstand mod homoseksualitet, vi ser i mange samfund, og hvordan denne modstand er opstået. Dette vil jeg gøre ved separat at behandle de emner, jeg finder mest relevante som årsager til homofobi i Afrika. Opgaven afrundes med en bredere diskussion af emnerne, hvor de enkelte afsnit bindes sammen.

1.4 Afgrænsning og fokuspunkter

Til at starte med skal det gøres klart, at dette ikke er en undersøgelse af lokale diskurser og forhold, men nærmere en undersøgelse af en regional tendens omhandlende homoseksualitet i Afrika syd for Sahara (SSA). Lokale, sociale og økonomiske forskelle vil således ikke blive behandlet indgående.

I denne opgave afdækkes årsagerne til homofobi i Afrika syd for Sahara. Det er klart, at der er store regionale forskelle på de 47 lande i regionen. Jeg mener dog, at der er ting, som binder disse lande sammen på en måde, der muliggør visse generaliseringer omkring SSA og dets forhold til seksualitet. Langt de fleste lande i SSA oplevede at blive koloniseret i 1800-tallet, og langt de fleste oplevede en afkolonisering i 1950'erne og 60'erne. Denne fælles historie har stor betydning for mange landes opfattelse af seksualitet, som det vil blive tydeligt i løbet af opgaven. Kristendommen var en af de ting, som bed sig fast i store dele af det afrikanske kontinent som følge af koloniseringen, og i dag er langt størstedelen af SSA kristent. Der findes kun nogle få muslimske flertal blandt andet i Sudan, Etiopien, Nigeria, Eritrea og på Zanzibar. Kristendommen er endnu en faktor, der er vigtig i udformningen af det afrikanske forhold til seksualitet, og jeg mener, at det kan lade sig gøre at lave visse generaliseringer på baggrund af dette.

Der er store lokale forskelle på, hvordan homoseksuelle bliver behandlet, men i langt de fleste lande i Afrika syd for Sahara medfører det at være homoseksuel stigmatisering og udelukkelse fra samfundet. De fleste lande har love, der forbyder homoseksualitet, selvom det varierer hvor strenge og hvor meget man opretholder disse love. Ikke desto mindre er det tydeligt, at der er nogle fællesnævnerne, når det kommer til SSA og dets behandling af homoseksualitet.

Jeg vil igennem opgaven fokusere på den mandlige homoseksualitet. Dette skyldes, at det er denne form for homoseksualitet, der er klart mest fokus på fra staten og mediernes side. Flere lande har faktisk kun love der forbyder mandlig homoseksualitet, mens den kvindelige homoseksualitet ofte er noget, der slet ikke bliver diskuteret i det offentlige rum. Jeg mener altså, at det umiddelbart er mere interessant for denne opgave at fokusere på den mandlige homoseksualitet, da det er denne form, der oplever klart den største stigmatisering. Dermed ikke sagt, at kvindelig homoseksualitet ikke forekommer i afrikanske lande, da det er veldokumenteret, at dette finder sted (Epprecht 2008:6).

I løbet af opgaven vil jeg generalisere omkring en vestlig holdning til homoseksualitet. Det er vigtigt at pointere, at det er den internationale vestlige holdning snarere end lokale vestlige holdninger, jeg refererer til. Der er problemer ved generaliseringen, men for opgavens overskuelighed er dette en nødvendighed. Der findes store forskelle på den offentlige holdning til homoseksualitet på tværs af landene i den vestlige verden. Mange homoseksuelle oplever stadig at blive stigmatiseret, men på et regeringsniveau findes der ikke nogen lande, der lovgiver mod homoseksualitet. Samtidigt vil jeg mene, at der er en generel tendens til, at stigmatiseringen mod homoseksuelle er aftagende. Det samme gælder ikke mindst USA, hvor der ikke længere er nogen love mod homoseksualitet. Jeg mener derfor, at det kan lade sig gøre at foretage visse generaliseringer omkring vesten på et regeringsniveau. Jeg mener samtidig også, at man kan generalisere i forhold til den offentlige holdning til homoseksualitet, så længe man er opmærksom på, at det er en generalisering, og at der er forskelle på holdninger fra land til land, hvor USA nok tenderer til at have en mindre liberal holdning til homoseksualitet end de fleste europæiske lande.

Jeg vil lave generaliseringer omkring Afrika syd for Sahara. Der er dog ét land, der adskiller sig så meget fra de andre, at det vil blive udeladt fra diskussionen. Sydafrika blev det kun femte land i verden, og det eneste på det afrikanske kontinent, der legaliserede ægteskab mellem to personer af samme køn tilbage i november 2006. Sydafrika adskiller sig derfor for meget fra de andre lande i SSA, og vil derfor ikke være en del af de lande, der omtales, når Afrika nævnes i opgaven.

1.4.1 HIV/AIDS og homofobi

Det er svært at komme udenom HIV/AIDS, når man taler om homoseksualitet i Afrika. SSA er det område i verden, der er hårdest ramt af HIV/AIDS-epidemien. Det estimeres, at omkring 25,8 millioner⁵ mennesker i dag lever med HIV/AIDS i det sydlige Afrika (Mukandavire 2008). Det har i mange tilfælde skabt uoverskuelige problemer for de afrikanske lande.

HIV/AIDS blev opdaget i USA i starten 80'erne, og de første registrerede tilfælde kom fra det homoseksuelle miljø. HIV/AIDS blev på denne måde i en ganske lang periode i vesten anset som værende en udelukkede homoseksuel sygdom.

Dette ændrede sig dog, da man lavede undersøgelser i blandt andet Uganda hvor det viste sig, at HIV/AIDS-prævalensen allerede i 1983 var langt højere i Afrika end noget andet sted i verden (Epprecht 2008:117).

Dette skabte et problem for den vestlige antagelse om, at HIV/AIDS var en primært homoseksuel sygdom, da infektionsraterne var så høje, at det ikke udelukkende kunne skyldes homoseksualitet. Man kan i denne sammenhæng argumentere for, at Afrika var med til afvise en stærkt vestlig homofobisk holdning i forbindelse med HIV/AIDS. Hvis man skulle tro undersøgelser lavet i Afrika i 80'erne, var der ikke ét eneste tilfælde af smitte blandt homoseksuelle. Man er altså blevet klar over, at de fleste infektioner sker gennem heteroseksuel adfærd (Mukandavire 2008). Smitte blandt homoseksuelle har dog stadig en betydning, især eftersom analt samleje udgør en betydelig større risiko for HIV-smitte end vaginalt. Dette er et problem for især Afrika, hvor den homoseksuelle smitte i vid udstrækning er blevet overset. Med den

---

⁵ 2008

stærkt radikaliserede afrikanske retorik imod homoseksuelle, har man i særdeleshed oplevet, at HIV-smitte blandt homoseksuelle er blevet udeladt i HIV/AIDS bekæmpelsesstrategier (Smith 2009: 418-419).

Afrikanske ledere har aldrig været pro homoseksualitet, men i 80'erne og starten af 90'erne var homoseksualitet ikke et emne, der lå særlig højt på den politiske dagsorden. HIV/AIDS blev altså ikke mødt med homofobisk modstand i Afrika, som det gjorde i vesten. Dette skyldes nok, at man på dette tidspunkt ikke på samme måde kendte til en homoseksuel livsstil i Afrika. Det eksisterede simpelthen ikke i den afrikanske bevidsthed, eller måske nærmere i den politiske bevidsthed.

Homoseksualitet var en elitær dekadence, som ikke havde nogen betydning for spredningen af HIV (Epprecht 2008:5). Det kunne ikke være en homoseksuel sygdom, da man ikke havde homoseksuelle i Afrika. Man ser altså, hvordan det reelt var den vestlige verden, der så at sige opfandt ideen om, at homoseksualitet og HIV/AIDS hænger sammen. De vestlige forskere, der i 80'erne lavede undersøgelser i Afrika omkring sammenhængen mellem homoseksualitet og HIV/AIDS, blev ikke mødt med protester mod den homoseksuelle livsstil i nogen udpræget grad (Ibid), men dette skyldes måske også, at de hurtigt foretog den konklusion, at HIV/AIDS i Afrika udelukkende var et heteroseksuelt fænomen. Den dominerende indsats mod HIV/AIDS blev således møntet på heteroseksualitet, og der blev ikke gjort nogen indsats for at nå en evt. homoseksuel del af befolkningen (Smith 2009:416).

Dette bliver tydeligt igennem Ugandas præsident Museveni udsagn:

"First it goes through unprotected sex. We don't have homosexuals in Uganda so this is mainly heterosexual transmission" (Hoad 2007:xiv)

Dette standpunkt er blevet endnu mere udtalt i takt med, at homoseksualitet i løbet af de sidste 15 år i endnu højere grad er blevet stigmatiseret i Afrika. Der er i dag en næsten politisk konsensus om, at Afrika er et udelukkende heteroseksuelt område. Det bliver således let at se, hvordan dette kan føre til en stigning i antallet af smittede bland homoseksuelle.

Jeg mener således ikke, at HIV/AIDS er nogen egentlig faktor, når det kommer til konstruktionen af homoseksualitet i Afrika. Homofobi er nærmere en årsag til HIV/AIDS, end HIV/AIDS er en årsag til homofobi. Jeg vil derfor i resten af opgaven se bort fra HIV/AIDS i min søgen efter årsagerne til homofobi.

1.4.2 Teori

Jeg ser ikke nogen gennemgående teori, der kan forklare årsagen til homofobi i SSA. Derimod ser jeg mange forskellige årsager, som hver især påvirker hinanden. Således vil opgaven i højere grad bære præg af mange forskellige forfatteres synspunkter, og ikke af én enkelt gennemgående teori.

2. Homoseksualitet og opfattelsen af dette, i Europa og Afrika

Der er store forskelle på, hvordan homoseksualitet opfattes i den vestlige verden og i Afrika, og disse opfattelser har ændret sig meget i løbet af de sidste 150 år.

Homoseksualitet bliver i det meste af den vestlige verden i dag anset som en livsstil, hvor det at være homoseksuel er en del af ens identitet. Med livsstil og identitet mener jeg ikke, at det noget, man er født til, men at det er noget, som alle potentielt kan blive under visse sociale omstændigheder. Den dominerende holdning til homoseksualitet i dag er, at det er en social konstruktion (Thorp 1992:54). Man kan ikke se seksualitet eller seksuelle præferencer som en naturligt selvfølghed. Det er i højere grad en social konstruktion, som er blevet formet af historien (Foucault 1977:105). Sådan har det bestemt ikke altid været, og denne opfattelse af homoseksualitet har først rigtig fået medvind i den vestlige verden i 1970'erne, hvor det at være homoseksuel oplevede en af-stigmatisering (Epprecht 2008:12).

I Afrika er der en helt anden holdning til homoseksualitet. Selv i dag er der meget få afrikanere i SSA, der definerer sig selv som homoseksuelle og kalder det en del af deres identitet, sådan som vi gør det i vesten. I Afrika er der ikke en opfattelse af, at homoseksualitet er noget, som alle potentielt kan være, også selvom man udelukkende har sex med personer af det samme køn (Epprecht 2008:4+35). Dette kan hænge

sammen med det store fokus på det heteroseksuelle ægteskab og reproduktion i de fleste lande i det sydlige Afrika. At identificere sig som homoseksuel vil være et direkte angreb på ægteskabet. Ens individuelle seksuelle præferencer står i baggrunden i forhold til ens familie og slægt (Ibid:37), hvilket giver god mening når man tænker på, at afrikanske lande i langt højere grad er kollektivistiske i forhold til de mere individualistiske vestlige samfund. Man identificerer sig altså ikke som homoseksuel på samme måde i Afrika, men dette betyder ikke nødvendigvis, at der er færre personer i Afrika, der udfører eller har lyst til seksuelle handlinger med personer af det samme køn. Det betyder måske nærmere, at termen ”homoseksuel” i den europæiske forstand er præget af en del eurocentrisme, og man kan således ikke sætte lighedstegn mellem den afrikanske og europæiske homoseksualitet, da der ikke har været den samme udvikling indenfor området i de to verdensdele (Epprecht 2008:8). Man kan dog argumentere for, at der er en tendens til, at forskellige former for homoseksuel adfærd på tværs af kontinenterne begynder at nærme sig hinanden. Dette sker i takt med, at verden bliver mere og mere globaliseret og dermed i høj grad vesterniseret (Scholte 2000:45).

Seksuel adfærd mellem personer af samme køn har fundet sted i mange afrikanske samfund og i mange forskellige sammenhænge, det kunne være som leg, som forberedelse eller seksuel træning til et senere heteroseksuelt ægteskab, det kunne være i forbindelse med forskellige hellige ritualer og som en måde at sikre sig mod forplantning. Derudover kunne det også have en politisk betydning. Disse opfattelser af homoseksuel adfærd var alle udbredte før kolonialismen, men med koloniseringen og kristendommens indtog stoppede denne form for ”seksuelle” adfærd i vid udstrækning med at finde sted. Homoseksuel adfærd blev således efter koloniseringen i høj grad stigmatiseret. Herudover stoppede man også med at skrive om afrikansk homoseksualitet indenfor litteraturen.

I Cameroun blev det før koloniseringen anset som en form for ”rigdomsmedicin”, når to mænd havde sex under de ”rette” forhold. Det kunne være med til at bringe en god høst og bedre jagtmuligheder (Epprecht 2008:38). I 1880’ernes Uganda brugte kongen (Kabakaen) i Buganda regionen seksuel omgang med yngre mænd som et middel til at vise sin dominans over sine undersåtter. Kongen havde et antal undersåtter ved sit hof - oftest unge mænd, der senere skulle være høvdinge i

forskellige områder i regionen. Han testede derfor deres loyalitet og viste sin dominans overfor dem ved at have seksuel omgang med dem (Hoad 2007:14). Det store spørgsmål er her, om det var en politisk handling, eller om det højere grad var en seksuel handling? Der er ikke nogen tvivl om, at denne praksis blev seksualiseret af de koloniale magter, men var det en seksuel handling *før* koloniseringen? Det vi opfatter som ”sex” behøver ikke nødvendigvis være ”sex” overalt.

I den vestlige verden har vi en tendens til at opstille homoseksualitet og heteroseksualitet som binære oppositioner (Hoad 2007:2). Det kan umiddelbart virke som om, at homoseksualitet og heteroseksualitet i det prækoloniale Afrika i højere grad udgjorde et bredt spektrum, hvor det at indgå i en seksuel relation med en person af det samme køn ikke nødvendigvis gjorde dig til homoseksuel, og at samkvem mellem to personer af det samme køn i mange sammenhænge ikke behøvede at være noget, der blev opfattet som seksuelt. Kort sagt var der ikke den skarpe opdeling mellem heteroseksuelle og homoseksuelle, som vi vid udstrækning ser det i vesten.

Det var først med koloniseringen, at den afrikanske seksualitet blev til en binær opposition mellem heteroseksualitet og homoseksualitet, og at det at udføre homoseksuelle handlinger på samme måde som i den vestlige verden blev moralsk forkasteligt. Den nutidige afrikanske holdning til seksualitet med udbredt homofobi, bundet altså i høj grad i den ideologi, de koloniale missionærer førte med sig. Ifølge det koloniale narrativ besad afrikanere ikke evnen til at kunne være homoseksuelle, da de befandt sig så tæt på det naturlige, at de ikke besad evnen til at udvikle den kulturelle dekadence, som var nødvendig til at homoseksualitet kunne opstå. I de senere år har mange afrikanske ledere postuleret, at homoseksualitet er u-afrikansk og at homoseksualitet er en europæisk konstruktion. Det er her tankevækkende, hvordan den nutidige opfattelse af homoseksualitet i Afrika bygger meget på de ideer, de koloniale magter havde (Hoad 2007:16).

Homoseksualitet opfattes i Afrika således som noget unaturligt, som på ingen måde er en naturlig egenskab hos nogen afrikanere. I Europa er man derimod i vid udstrækning gået over til en opfattelse af at homoseksualitet er noget som alle potentielt kan blive, under visse sociale omstændigheder, og at homoseksualitet således bliver en livsstil.

For at tydeliggøre den indflydelse kolonialismen har haft på afrikansk seksualitet kan det nævnes, at Foucault mente, at seksualitet har magt, og at man herigennem kan få indflydelse på mange forskellige sociale relationer, som f.eks. relationerne mellem mænd og kvinder, unge og gamle samt præster og lægmænd (Foucault 1977:103). Dette kan bruges til at argumentere for, at kolonialismen og det victorianske seksuelle udtryk koloniserede både kroppen og sindet. De koloniserende magters seksuelle tankegang har altså haft stor indflydelse på afrikanske samfund (Stoler 1995:4).

3. Forbud mod homoseksualitet

Det er vanskeligt at finde rødderne til den stigmatisering, og ofte forbud, mod homoseksualitet, som man historisk har set i mange samfund. Dette skyldes blandt andet, at homoseksualitet er blevet fundet i alle samfundslag; blandt alle racer, nationaliteter og etniske grupper. Det burde derfor som udgangspunkt være svært at forestille sig nogle fremmede nationaliteter eller samfund, der vil forsøge at trække et forbud ned over hovedet på nogen, da dette ville medføre, at man lavede forbud mod sig selv. Forklaringen på dette er nok, at homoseksualitet historisk ikke har været en integreret del af samfundet, men nærmere har befundet sig i periferien af samfundet. Samtidigt har heteroseksualitet, historisk set, som sådan ikke har haft noget at frygte fra homoseksualitet, da homoseksualitet så vidt vides ikke har haft nogen betydning for et samfunds reproduktion (Greenberg 1988:8). Med en funktionalistisk tankegang kan der dog argumenteres for, at samfundet som en helhed ikke har kunnet fungere med udbredt homoseksualitet, da dette netop ville have indflydelse på samfundets evne til at reproducere sig selv. Ved anvendelse af darwinistisk biologi og ideen om "survival of the fittest" kan man finde et argument for at forbyde homoseksualitet. De samfund som anvender en social praksis, der giver den bedste mulighed for overlevelse, vil med tiden udkonkurrere de andre. Loven skulle derfor bunde i en irrationel frygt for, at homoseksualitet skulle umuliggøre et samfunds overlevelse (Greenberg 1988:10). Tabuer mod homoseksualitet skulle altså, historisk set, have været en biologisk nødvendighed for samfunds overlevelse. Dette forudsætter, at alle mennesker besidder homoseksuelle drifter, som bliver undertrykt af samfundets behov for overlevelse. Dette er dog en teori, som umiddelbart er svært at tro på, da

homoseksualitet så vidt vides ikke har haft nogen indflydelse på samfundsoverlevelse.

Et andet argument for et forbud imod homoseksualitet fokuserer ikke på de biologiske aspekter af reproduktion, men de sociale. Samleje er nødvendigt for reproduktion og er en institutionaliseret del af vores samfund, som især hænger sammen med familiestrukturen. Man har kun én rolle seksuelt, en mandlig eller kvindelig. Alle levedygtige samfund er bygget op omkring dette samspil mellem mand og kvinde. Homoseksualitet falder ikke ind under disse normer og kan måske direkte opfattes som et angreb på disse. Selvom samfund har opbygget seksuelle normer, der underbygger det førnævnte er det dog ikke en universel tendens (Greenberg 1988:12).

Selvom der er en klar tendens til det modsatte i dag, har vestlige samfund historisk set været langt mere afvisende overfor homoseksualitet end samfund i blandt andet Afrika. Årsagen hertil skal findes i den kristne tradition, som har dikteret vestens syn på homoseksualitet, siden kristendommen blev den dominerende religion. Dette forklarer dog ikke, hvorfor homofobi stadig til en vis grænse er tabubelagt også i den vestlige verden efter generationers sekularisering af samfundet. Spørgsmålet er derfor, om man kan forklare et forbud mod homoseksualitet udelukkende ved brug af religion, eller om der er måske også er andre årsager som f.eks. vores samfundsofbygning, som historisk i den vestlige verden og i højere og højere grad er centreret omkring forholdet mellem manden og kvinden (Greenberg 1988:13).

4. Antropologiens forhold til homoseksualitet i Afrika

Historisk set er der blevet skrevet meget lidt om afrikansk homoseksualitet i vestlig litteratur. Dette har dog ændret sig i takt med, at der er opstået ”gay rights movements”, som begyndte at opstå 60’erne, der har hjulpet til med at af-stigmatisere homoseksualitet i den vestlige verden. Der er dog i vesten i dag stadig en del stigmatisering af homoseksuelle, men man oplever en positiv udvikling forhold til homoseksuelles rettigheder og den stigmatisering, de oplever.

Den udvikling, man har oplevet i vesten, er dog ikke fundet sted i afrikanske lande syd for Sahara, med undtagelse af Sydafrika. I SSA er der fortsat en udpræget stigmatisering af homoseksuelle. Faktisk har der i lange perioder fra 1800-tallet helt op til slutningen af 60'erne været en generel konsensus, både fra afrikanske og europæiske akademikere, om, at Afrika er et kontinent med udelukkende heteroseksuelle mennesker (Murray & Roscoe 1998:xi), i hvert fald når det kommer til den litteratur, der er blevet udgivet. Det var ikke før i slutningen af 60'erne, at man for alvor begyndte at beskrive seksualitet og homoseksualitet i Afrika i akademisk litteratur, der ikke bundede i gamle forestillinger om hvordan afrikanske seksualitet burde være, men hvordan den rent faktisk så ud (Epprecht 2008:35).

4.1 1800-tallets kolonisering og ideen om det heteroseksuelle Afrika

Antropologien blev etableret i 1800-tallet. Det var også i denne periode, at Afrika oplevede at blive koloniseret af den vestlige verden. De europæiske antropologer har ikke kunnet undgå at blive påvirket af dette og den dengang dominerende forestilling om et udelukkende heteroseksuelt Afrika (Epprecht 2008:30).

Som følge af den europæiske industrialisering opstod der en ide om, at der var nogle typer mennesker, der var hævet over andre. De besad en højere moral og var bedre egnede til at styre et samfund. Udover at dette passede forrygende godt til retfærdiggørelse af koloniseringen, betød det også, at der kom et strengere syn på homoseksualitet. Man skulle gennem sin højere moral være i stand til at styre sin seksualitet. Denne opfattelse bunder i den victorianske tankegang, der dominerede den koloniale tankegang i 1800-tallet. Udover seksuel moral var der lav tolerance over for kriminalitet og et stærkt fokus på familien. Denne tankegang blev populær grundet den britiske imperium, som strakte sig på tværs af kloden og havde stor indflydelse på mange områder. Det europæiske samfund kunne altså ikke fostre homoseksuelle, da dette var et samfund af mennesker, der var hævet over dette. De få homoseksuelle der var, blev *født* som homoseksuelle, men dette gjorde ikke homoseksualitet naturligt, det var en brist, som en lille del af befolkningen besad, og denne homoseksualitet fik kun grobund under såkaldte unaturlige menneskeskabte omstændigheder. Jo mere dekadent et samfund blev jo større var muligheden for, at homoseksualitet fik grobund i samfundet. Det var således vigtigt, at man på alle

måder udøvede seksuel disciplin både på et personligt og samfundsmæssigt niveau. I og med at Europa udøvede så stærk seksuel disciplin og havde så høj moral, var der ikke grobund for homoseksualitet i europæiske samfund. Dette var kun en mulighed i mere dekadente samfund, som de arabiske og visse asiatiske lande blev anset for at være (Epprecht 2008:38-39). Ideen om et udelukkende heteroseksuelt Afrika har altså formodentlig mere at gøre med de ændringer, der forgik i de vestlige lande, end det har at gøre med den egentlige virkelighed i de afrikanske samfund.

En populær opfattelse, der opstod i vesten som følge af koloniseringen var, at afrikanere var uciviliserede og var tættere på det naturlige. Faktisk mente mange, at afrikanere var en anden art, der befandt sig et sted mellem mennesker og dyr. Dette betød, at afrikanere ikke var i stand til at udvikle en dekadent samfundsmæssig kultur. Dette skulle så udelukke nogen som helst chance for, at det afrikanske kontinent kunne udvikle homoseksualitet (Epprecht 2008:40). Det heteroseksuelle Afrika blev altså paradoksalt nok en metode til at understrege den europæiske overlegenhed. Der var dog stadig en generel opfattelse af, at afrikanere, havde meget svært ved at styre deres heteroseksualitet. Dvs. at der var en opfattelse af at de afrikanske mænd og kvinder var ganske promiskuøse. Dette underbyggede igen argumentet for et udelukkende heteroseksuelt Afrika, fordi hvorfor skulle man udøve homoseksualitet når der var så nem adgang til sex med det andet køn. Hvis det skulle ske, at der blev udøvet homoseksualitet, der var så åbenlys at den ikke kunne bortforklares, blev det forklaret som indflydelse fra dekadente udefra kommende (Epprecht 2008:42, Murray & Roscoe 1998: xiii). Afrikanere havde ikke den samme kulturelle moral som Europa, og var derfor meget sårbare overfor udefrakommende indflydelse. Man mente, at den afrikanske seksualitet især var sårbar overfor indflydelse fra den arabiske verden. Kolonialismen blev altså en måde, hvorpå man beskyttede det afrikanske kontinent mod udefrakommende dekadence (Epprecht 2008:44), hvor absurd det end måtte lyde. Antropologien var i 1800-tallet meget påvirket af disse tankegange, og de var således alt for påvirkede af den europæiske diskurs til, at give noget retvisende billede af den afrikanske seksualitet.

Der var nogle få antropologer, der i slutningen af 1800-tallet begyndte at beskrive afrikansk homoseksualitet (Epprecht 2008:44). I forsøget på at give et mere retvisende billede af den afrikanske seksualitet distancerede man sig fra de religiøse

perspektiver, som de koloniale missionærer antog. De få antropologer der rapporterede om homoseksualitet i Afrika, begyndte at bruge den afrikanske homoseksualitet som bevis for, at homoseksualitet ikke bare var udtryk for en unaturlig dekadent udvikling, men at det i højere grad var noget, som alle samfund på tværs af kloden indeholdt (Ibid:45). Dette nye fokus på homoseksualitet gav ikke den store genlyd, og som oftest blev opdagelserne overset. Der var stadig en generel konsensus, om at der ikke var tale om egentlig homoseksualitet, og man mente ikke, at det var nødvendigt at undersøge det videre. Den homoseksuelle adfærd var ikke andet end leg, der skulle forberede unge mennesker til et senere ægteskab. Ved at kalde den homoseksuelle adfærd man så i Afrika for leg eller en kortlivet fase i en unge liv, er man med til at udelukke ideen om egentlig seksuel tiltrækning mellem mænd i Afrika (Murray & Roscoe 1998:xiii)

Man mente, at den homoseksuelle adfærd altså ikke havde nogen egentlig samfundsmæssig betydning, da det ikke havde nogen negativ betydning for ægteskab og kønsroller. Umiddelbart kunne det faktisk virke som om, at de afrikanske samfund havde en mere liberal holdning til seksualitet, der ikke på samme måde stigmatiserede homoseksualitet, i hvert fald når det blev anvendt som forberedelse til et senere liv i et heteroseksuelt ægteskab. Dette blev dog ikke tydeliggjort igennem den antropologiske litteratur, hvor afrikanske samfund langt op i 1900-tallet blev beskrevet som værende stærkt imod homoseksualitet, og at de slog hårdt ned på dette. Der blev altså tegnet et billede af et Afrika som var udpræget homofobisk, selvom dette måske ikke var tilfældet uden vestlig indflydelse (Epprecht 2008:48). Stigmatisering af homoseksuel adfærd var ikke udbredt i det prækoloniale Afrika, det var først da man begyndte at glemme den homoseksuelle adfærd, der havde været før koloniseringen, at stigmatisering af homoseksuel adfærd blev udbredt, men denne stigmatisering bygger altså på vestlig og ikke afrikansk moral (Murray & Roscoe 1998: xvi).

Det europæiske kontinent var under kolonialismen under den opfattelse at Afrika ikke kunne blive påvirket af homoseksualitet fra Europa. Denne påvirkning kunne kun komme fra den arabiske verden. Man begyndte dog at se tilfælde, hvor afrikansk homoseksualitet blev direkte påvirket af den vestlige industrialisering i visse dele af Afrika. Dette var især tydeligt i mineindustrien, hvor mænd tog drenge som seksuelle partnere i den periode, de arbejdede i minen. Disse forhold blev indgået for at undgå

forhold til kvindelige prostituerede, der kunne blive gravide og dermed skabe en situation, der var farlig for ægteskabet. Man kan altså sige, at de homoseksuelle forhold faktisk var til fordel for det traditionelle ægteskab. Denne homoseksuelle adfærd kunne vise sig at være en sprængfarlig situation for de firmaer, der drev minerne, da homoseksuel adfærd på ingen måde kunne tolereres, slet ikke når det kunne sættes i relation til den vestlige kolonialisme og industrialisering. Der blev derfor gjort store anstrengelser for, at denne udvikling ikke skulle blive offentligt kendt, og antropologer bidrog til hemmeligholdelsen af disse homoseksuelle forhold ved enten ikke at rapportere det eller ved direkte at lyve om det (Epprecht 2008:50).

Det er tydeligt, at antropologien historisk set har haft problemer, når det kommer til studiet af afrikansk homoseksualitet, og at disse problemer i høj grad hænger sammen med de stærkt homofobiske holdninger, der florerede i Europa 1800-tallet og store dele af 1900-tallet. Der er flere aspekter af dette. For det første var der mange, der ikke studerede eller tog stærkt afstand fra homoseksualitet af frygt for selv at blive sat i forbindelse med diverse former for seksuel perversion. Herudover kan der også argumenteres for, at antropologerne tog hensyn til læserne i deres fremstilling af den afrikanske seksualitet. Her tænkes der på de koloniale administratorer antropologerne ofte var nødsaget til at have tætte forbindelser med. Det ville reflektere dårligt på dem, hvis der blev skrevet om homoseksualitet i deres område (Epprecht 2008:51). Antropologer har altså skullet tage hensyn til det politiske klima når de har lavet deres undersøgelser, før i tiden skulle de tage hensyn til de koloniale magter, mens de nyere tid og i dag skal tage hensyn til de politiske ledere der nu har overtaget ledelsen af Afrika. Det politiske klima angående homoseksualitet taget i betragtning, er det måske ikke underligt, at den skrevne litteratur med homoseksualitet i Afrika som fokus er begrænset (Murray & Roscoe 1998:xiv)

Det var ikke kun den vestlige litteratur, der i stor udstrækning var stille, når det kom til homoseksualitet. Dette var også tilfældet for den afrikanske litteratur. Den afrikanske elite var ofte i høj grad blevet kulturelt vesterniseret, i hvert fald når det kom til seksualitet. De forsøgte at leve op til de koloniale idealer om et heteroseksuelt Afrika. Det bliver her tydeligt, hvordan den vestlige koloniseringen har haft stor indflydelse på udformningen af den nyere afrikanske seksualitet. Både den akademiske og religiøse afrikanske elite beskrev slet ikke, eller satte sig stærkt imod,

ideen om homoseksualitet. Hvis der var tilfælde af homoseksuel adfærd, man ikke kunne komme uden om, var det pga. indflydelse fra Europa. Et eksempel på dette er Jomo Kenyatta fra Kenya. Han var den første afrikanske antropolog og tog sin uddannelse i London i 1930'erne. Han postulerede, at der ikke var nogen form for seksuelt samkvem ud over dét mellem en mand og en kvinde i det traditionelle Gikuyu samfund, som han stammede fra. Han antog det koloniale perspektiv, at homoseksualitet var unødvendigt. Han var altså i meget høj grad påvirket af de koloniale idealer (Murray & Roscoe 1998:xvi) Han blev senere den første kenyanske præsident efter selvstændigheden. Han har altså fået et forum, hvor han kan give sin holdninger til kende, der var stærkt influeret af den koloniale tankegang (Epprecht 2008:52-53).

4.2 1960'erne og afstigmatisering

Helt op til 60'erne var det meget begrænset hvad der blev skrevet om homoseksualitet i Afrika, både blandt den afrikanske elite og vestlige akademikere. Dette kan skyldes tilfældigheder, men det er sandsynligt, at det politiske klima i starten af den kolde krig har haft betydning, da man var bange for politisk forfølgelse, hvis man beskrev emner, der divergerede fra den sociale norm. Et eksempel på den modvilje, der var imod at beskrive homoseksualitet er E. E. Evans Pritchards bog "Witchcraft, oracles, and Magic among the Zande" fra 1937, som på intet tidspunkt nævner homoseksualitet. Det var ikke før mange år senere i 1957, at han kort beskrev homoseksuel adfærd, og først i 1970 gav han en mere udførlig beskrivelse af homoseksualitet blandt Azande folket (Murray & Roscoe 1998:xii).

Man kan sige, at der har været en tendens til, at antropologer, igennem hele disciplinens historie op til 60'erne, hvor homoseksualitet oplevede en afstigmatisering, ikke har villet skrive om homoseksualitet af frygt for, hvordan det ville falde tilbage på dem. I 60'erne begyndte vestlige antropologer at vende tilbage til gammel data, og give et mere retvisende billede af den afrikanske seksualitet, da man ikke længere havde den samme frygt for stigmatisering (Epprecht 2008:56). Homoseksualitet i Afrika oplevede dog ikke den samme afstigmatisering. Det post-koloniale Afrika blev derimod fastholdt i en situation, hvor der slet ikke eksisterede homoseksualitet i Afrika. Da man i vesten begyndte at gå væk fra den medicinske

forklaring af homoseksualitet, blev den i stedet taget op af afrikanske samfund (Murray & Roscoe 1998:xvi). Homoseksualitet bliver i vid udstrækning i dag, opfattet som en europæisk konstruktion, der ikke har noget med Afrika at gøre. Der skete en yderligere drejning mod homofobi som i vid udstrækning stadig holder ved i dag. Man ser her den historiske fornægtelse i de afrikanske samfund.

5. Religion og homoseksualitet i Afrika

Afrika er, som nævnt, med få undtagelser, kristent. Den kristne religion er en grundpille i mange afrikanske samfund, og det er også i Afrika, at man ser den største stigning af medlemmer i den kristne religion (CBN 2009). Kristendommen eksisterede i Afrika før koloniseringen gennem de missionerende præster, men det var først med koloniseringen i 1800-tallet, at den kristne religion rigtig bed sig fast i Afrika. Den afrikanske religion, som vi ser i dag, har således sine rødder i den koloniale fortid, som har været med til at forme nutidens afrikanske samfund og deres syn på seksualitet.

Den Anglikanske kirke er et godt eksempel, som tydeliggør, at Afrika er blevet det kontinent, hvor kristendommen har størst gennemslagskraft. Den Anglikanske kirke har på globalt plan omkring 77 millioner medlemmer, 30 millioner af disse bor i Afrika (Hoad 2007:49). Overhovedet for den anglikanske kirke i Afrika, Peter Akinola fra Nigeria, der har et følge på mange millioner mennesker, viser hvordan den anglikanske kirke i allerhøjeste grad bidrager til hadet mod homoseksuelle, når han sidestiller homoseksuel adfærd med sex med hunde eller bavianer (The Guardian 2003).

Det er derfor også den kristne kirke, der har mest gennemslagskraft i Afrika, når det kommer til homoseksualitet, men også de muslimske mindretal lovgiver mod homoseksualitet. I Nigeria, hvor 50 % af befolkningen er muslimer, er der 12 muslimske stater indenfor Nigerias grænser, der har indført Sharia lovgivning mod homoseksuelle, der gør det muligt at stene homoseksuelle til døde (Anderson 2007). Det er altså ikke udelukkende et kristent problem, selvom denne religion har langt den største gennemslagskraft og vil være i fokus i resten af opgaven.

Seksualitet har længe fået stor opmærksomhed fra den anglikanske kirke. Hvert tiende år siden 1868 afholder den en konference kaldet ”Lambeth konferencen” (lambethconference.org). Seksualitet på de tidlige konferencer omhandlede ofte spørgsmål omkring polygami. Det var ikke før 1998, at spørgsmål angående homoseksualitet blev taget op. Det blev her med stort flertal vedtaget, at homoseksualitet ikke var forligeligt med den kristne tro. I takt med, at den anglikanske kirke har fået flere og flere afrikanske medlemmer, har det været naturligt, at de afrikanske biskopper har fået mere og mere at skulle have sagt på f.eks. Lambeth konferencerne. Faktisk blev biskopperne fra Europa, ved konferencen i 1998 nød til, at acceptere de afrikanske biskoppers fortolkning af biblen, og acceptere de traditioner og seksuelle normer, der netop blev indført mod Afrikanske samfund under kolonialismen (Rubenstein: 2004:341) Det er ofte de afrikanske biskopper, som er mest ekstreme i deres retorik angående homoseksualitet. De argumenterer for, at man skal følge biblen bogstaveligt, når det kommer til håndteringen af homoseksualitet, og de har, med støtte fra det konservative Europa og USA, været i stand til at vedtage flere resolutioner indenfor den anglikanske kirke, der strammer op overfor homoseksualitet. Den eneste accepterede seksualitet er mellem en mand og en kvinde, der er gift. Dette har ført til splittelse indenfor den anglikanske kirke, hvor de afrikanske biskopper, sammen med de amerikanske og europæiske konservative, bliver mere radikaliserede i forhold til homoseksualitet, mens store dele af det mere liberale Europa og USA ikke er afvisende overfor en mere tolerant holdning til homoseksuelle (Ibid).

I de senere år har der været en helt klar tendens til, at de religiøse ledere i Afrika er blevet mere radikaliserede i deres tilgang til homoseksualitet, i sådan en grad at flere afrikanske biskopper helt har brudt kontakten til flere afdelinger i Europa og USA pga. deres ”tolerante” politik omkring homoseksualitet. Dette er en farlig udvikling for Afrika. Hvis de bryder med dele af de kristne kirker i USA og Europa, mister de store donationer, som man allerede har set en tendens til (Hoad 2007:55).

Donationerne de mister er primært gået til uddannelse og bekæmpelse af HIV/AIDS, som ellers er essentielle indsatsområder i Afrika. Der er en tendens til, at jo mere desperat en situation bliver, jo større er chancen umiddelbart for at man bliver religiøst radikaliseret. Det er i denne situation nemt at se, hvordan Afrika kan ende i

en nedadgående spiral hvor, de pga. mistede donationer, oplever en situation der bliver mere og mere desperat og dermed bliver mere radikaliserede og som følge af dette mister endnu flere donationer.

Det store spørgsmål er, hvorfor der er opstået en så hård retorik indenfor den afrikanske kristne kirke, overfor homoseksualitet. En stor del af årsagen skal igen findes i den koloniale historie. Den afrikanske religion er blevet formet af kolonialismens idealer. Her udviklede et samfund sig lineært. Man forestillede sig et samfund, der gik fra at leve i uudviklet promiskuitet til et samfund, der på toppen af sin udvikling har høj seksuel moral og har den patriarkalske familie som den eneste rigtige form for seksuelle udtryk (Hoad 2007:56). De religiøse ledere i Afrika hænger i vid udstrækning fast i denne forestilling og reproducerer ironisk nok en del af de idealer, der blev brugt til at undertrykke de afrikanske samfund i den koloniale periode. I denne periode blev afrikanske samfund fremstillet som værende på et lavere udviklingstrin end de europæiske, og det afrikanske menneske blev fremstillet som værende "vildt" eller utæmmet uden den form for moral, som de europæiske samfund besad (Murray & Roscoe 1998:xi). Der kan derfor argumenteres for, at holdningen til homoseksualitet blandt den religiøse elite, er en reaktion på dette. Den religiøse elite forsøger at komme ud af den koloniale tankegang om afrikanske samfund som primitive ved at distancere sig fra homoseksualitet og tale for det heteroseksuelle ægteskab, som i den koloniale periode ville være toppen af et samfunds udvikling.

Der er i dag en generel konsensus blandt religiøse ledere i Afrika om, at homoseksualitet er uafrikansk – at det aldrig har eksisteret i Afrika. De mener i stedet, at homoseksualitet er en udelukkende vestlig opfindelse. På denne måde reproducerer de igen en del af det koloniale narrativ. Den afrikanske holdning til homoseksualitet bliver mere og mere fjern i forhold til en stor del af resten af verden. I Afrika bliver modstand mod homoseksualitet anset som værende et tegn på at, man er civiliseret, som går meget godt i tråd med den koloniale tankegang (Murray & Roscoe 1998:xvi). Mens det i Vesten og mange andre steder er et tegn på civiliseret adfærd ikke at diskriminere mod homoseksuelle (Hoad 2007:57), og denne udvikling hænger i høj grad sammen med den radikalisering, der ses blandt mange religiøse ledere i Afrika. Uanset hvilken holdning man har til homoseksualitet, må det anes som tankevækkende, at mange religiøse ledere i Afrika prædiker et verdensbillede, hvor

deres opfattelse af modernitet er sammenlignelig med de fremherskende ideologier under den koloniale periode (Murray & Roscoe 1998:xvi) .

Religiøse ledere i Afrika ser, som sagt, homoseksualitet, som noget der importeret fra vesten. Homoseksualitet bliver således anset som en form for neoimperialisme, hvor de vestlige magter forsøger at pådutte de afrikanske samfund noget, som de slet ikke indeholder. Før koloniseringen var det ikke unormalt, at der i afrikanske samfund var tidspunkter, hvor mænd havde seksuel omgang med andre mænd i mange forskellige sammenhænge. Det var ikke før koloniseringen, at denne praksis blev stigmatiseret på samme måde, som vi ser det i dag. Så der kan argumenteres for, at det ikke er *homoseksualitet* der er en vestlig import, men at det nærmere er *homofobien* der er blevet importeret fra vesten. Dette udstiller igen det besynderlige forhold afrikanske ledere har til kolonialismen.

Den religiøse elites argument mod homoseksualitet er, at det er imod den biblens budskab, men det er besynderligt at de genanvender mange af de samme budskaber, der blev anvendt under koloniseringen til at undertrykke Afrika. Man kan forstille sig, at de religiøse lederes modstand mod homoseksualitet hænger sammen med en modstand mod at lade sig diktere af en ny dagsorden i den vestlige verden, som pludselig skal trækkes ned over hovedet på afrikanske samfund (Hoad 2007:66), hvilken egentlig er forståeligt, når man tager Afrikas historie med i perspektivet. Men det er mærkeligt, at de anvender et perspektiv, der er en europæisk konstruktion, som argument. For 100 år siden undertrykte den anglikanske kirke traditionel afrikansk seksualitet og familiemønstre. Man kunne blive udelukket fra kirken, hvis man ikke indordnede sig efter de religiøse idealer, som de vestlige magter dikterede. I dag er det så de afrikanske biskopper og præster der viderefører disse religiøse idealer, som noget der skulle være specielt afrikansk. Dette vidner om en eller anden form for kollektivt hukommelsestab blandt de religiøse ledere i Afrika, hvor de nægter at anerkende deres egen fortid, pga. religiøs fundamentalisme (Ibid:66-67).

5.1 Det religiøst konservative USA's indflydelse på homofobi i Afrika

Det er blevet klart, at den kristne religion og dens indtog under kolonialismen har haft stor indflydelse på konstruktionen af homofobi i Afrika. Der er dog også andre mere nutidige indflydelser på homofobien i Afrika. Det kunne virke som, at der i de senere år er sket en stigning i de homofobiske holdninger i Afrika, eller at det i hvert fald er blevet noget der er kommet langt mere frem i lyset i medierne og på den politiske scene. Det er blevet mere og mere tydeligt, at en stor del af denne stigning skyldes en stigning i den indflydelse, der kommer fra det konservativt kristne USA, hvilket lovforslaget om dødsstraf i Uganda understreger. Der kan argumenteres for, at den strengere kurs overfor homoseksuelle i Uganda har sine rødder i en konference, der blev afholdt i Kampala i 2009 af 3 amerikanske evangelister. Deres mission var at eksponere ”sandheden bag de homoseksuelles agenda”, som var at ødelægge den stærke ugandiske tradition for heteroseksuelle ægteskaber og erstatte den med et seksuelt promiskuøst samfund (Sander 2010, Kaiser Family Foundation 2010:17). Konferencen fik stor genklang blandt befolkningen, og der blev afleveret underskriftsindsamlinger til parlamentet i April 2009, hvor tusindvis havde givet deres underskrift til en stramning af de eksisterende love mod homoseksuelle (Sander 2010). Lovforslaget blev fremstillet i parlamentet få måneder efter konferencen, og er en indikation af de amerikanske evangelisters indflydelse på lovforslaget.

Konservative religiøse organisationer har gennem en årrække haft stor indflydelse på Uganda. Under Bush-regeringen blev udviklingsbistanden optrappet, hvilket umiddelbart er en god ting, men støtten gik kun til organisationer, der ikke gik ind for abort. Bistanden blev altså stærkt religiøst ladet, hvormed de religiøse organisationer altså fik flere penge og dermed flere midler til at gennemtrumfe deres budskaber (Sunsentinal 2002).

Men hvorfor har de amerikanske evangelister så stor interesse i Afrika og ikke mindst Uganda? Udover at man kan se det som almindeligt missionerende arbejde, kan man argumentere for, at den mest radikale del af det religiøse USA gennem de senere år er begyndt at have sværere ved at finde opbakning blandt befolkningen. Det kan derfor tænkes, at det afrikanske kontinent er blevet det ”nye” sted for de amerikanske

evangelister at sprede deres budskab (Hoad 2007:65). Det er nemt her at få en følelse af, at historien gentager sig selv.

Det er svært at sige, hvor stor indflydelse amerikanske evangelister reelt har haft på homofobien i Uganda. Det er tydeligt, at der var stærke homofobiske holdninger i Uganda inden ”anti-gay” konferencen med de 3 amerikanske evangelister blev afholdt. Allerede i 2003 brød kirken i Uganda og Nigeria med dele af den mere liberale kirke i USA, da de udtrykte mere lempelige holdninger imod homoseksuelle (Hoad 2007:55). Men det er svært at komme udenom, at radikaliserede religiøse har haft en vis indflydelse på konstruktionen af homofobi, både gennem den missionering præster foretager i Afrika og gennem den støtte, der kommer fra de kristne organisationer. Der kan endda argumenteres for, at der er kommet støtte til de homofobiske holdninger fra den højeste politiske elite i USA under Bush perioden, da den støttede organisationer med stærkt religiøst ladede motiver.

6. Kønsroller og Seksualitet i forandring i Afrika syd for Sahara

6.1 Den afrikanske familie

I Afrika har familien historisk set været defineret af en patriarkalsk tradition. Polygami var accepteret og gennemgående. Der var fastsatte aldersgrupper i forhold til, hvornår man skulle indgå i ægteskab. I kvinders tilfælde var det som regel kort tid efter første menstruation, mens unge mænd blev gift, når de blev i stand til at etablere en husstand i nærheden af deres fædre og onkler, som assisterede dem i etableringen af denne (Tersbøl 2003:56). Herudover blev der lagt stor vægt på fertilitet og afstamning samtidigt med, at slægtskab spillede en stor rolle i de politiske og økonomiske aspekter af familien (Therborn 2004:13). Familien og klanen spiller stadig i dag en stor rolle i udformningen af individet i afrikanske samfund. Man er ikke noget uden sin familie eller klan, og det er igennem disse, at man får sin identitet. Som individ har man altså ikke nogen magt alene. Derimod opnås individets magt gennem dets familie og klan, hvilket er kendetegnende for kollektivistiske samfund. Dette er et meget generaliserende billede af den afrikanske familiestruktur, men jeg mener, at det giver et repræsentativt billede af den traditionelle afrikanske

familiestruktur, da de afrikanske familier i det sydlige Afrika i vid udstrækning var bygget på samme måde, altså i høj grad patriarkalske og polygame (Sihlongonyane).

Den afrikanske familiestruktur står i skarp kontrast til den vestlige konstruktion af familien, som er individualiseret, moderniseret og i langt højere grad kompatibel med kapitalistiske idealer. I den vestlige verden bliver man ikke defineret ud fra ens familie, og individet får i den vestlige verden således tilskrevet nogle værdier, som man traditionelt set ikke ville tillægge individet i Afrika. I vesten har individet magt, og der er mulighed for, at individet kan udvikle sig alene uden om familien. Man behøver ikke sin familie for at opnå personlig udvikling (Sihlongonyane)

Det er tydeligt, at den vestlige model for familien og individet giver langt mere mening i den kapitaliserede verden, da den så at sige er mere ”konkurrencedygtig”. Afrika er – omend ikke helt på lige vilkår med den vestlige verden – i stigende grad blevet en del af den kapitalistiske verdensøkonomi, og den afrikanske familiestruktur har gjort det til en svær proces at omstille sig til dette. Selvom den afrikanske kultur angående familieværdier stadig er meget stærk og i høj grad stadig udgør modellen for afrikanske familier, er der dog ved at ske forandringer (Tersbøl 2003:56). Disse forandringer mener jeg i høj grad er en konsekvens af Afrikas involvering i den globale kapitalistiske økonomi, som har sine rødder i kolonialismen. Denne forandring af de traditionelle familieværdier har også medført en ændring i de før så fastlagte kønsroller, samtidigt med at det har været med til at forandre den mandlige og kvindelige seksualitet, som i langt højere grad kommer til at tage udgangspunkt i vestlige idealer med større fokus på individet, som kan have en indflydelse på modstanden mod homofobi

6.2 Ændret maskulinitet som følge af koloniseringen

Forandringerne af den traditionelle afrikanske familiestruktur og de ændrede kønsroller er især blevet tydelige i de senere år, men det var allerede med koloniseringen, at de afrikanske familieværdier og kønsroller oplevede forandringer. Koloniseringen af Afrika medførte store sociale og økonomiske forandringer i regionen. Med koloniseringen kom der nye muligheder for at tjene penge, hvilket som regel skete gennem migrantarbejde. Samtidigt blev folk omvendt til nye religioner, og

mange unge lærte at læse og skrive. Dette var med til underminere de ældres magt, som de fleste afrikanske samfund var bygget op omkring. Det blev nu muligt for unge mænd at tjene penge og at løsrive sig fra de ældre og f.eks. gifte sig på egne præmisser. Den afrikanske mand blev med koloniseringen i stigende grad defineret ud fra vestlige idealer omkring, hvad en mand skulle være (Barker & Ricardo:12). Herudover var de nye religioner med til at skabe konflikter, som igen underminerede de traditionelle værdier og lagde grobund til nye ideer omkring, hvad maskulinitet var (Lindsay & Miescher 2003:10).

Selvom kolonialismen medførte store forandringer, er der stadig mange af traditionerne, der har holdt ved helt op til i dag. De ældre afrikanske mænd havde under kolonialismen, nu to ikke-kompatible områder, hvor de skulle kæmpe for deres maskulinitet. Det ene var i den kapitalistiske markedsøkonomi, hvor de kæmpede for økonomisk og politisk magt, mens de samtidigt forsøgte at opretholde det traditionelle patriarkat i hjemmet. De ældre befandt sig i en situation, hvor de blev nødt til at støtte det koloniale styre på visse områder for at kunne opretholde deres magt samtidigt med, at det netop var kolonialismen, der var med til at underminere deres magt i forhold til de yngre mænd og kvinder (Lindsay & Miescher 2003:12). Denne sammenblanding af traditionelle og nye ideer om maskulinitet er stadig et problem for konstruktionen af mænds identitet i mange afrikanske samfund i dag.

De koloniale magter var missionerende i deres forsøg på at omvende afrikanerne til europæiske idealer indenfor ægteskab og mænds rolle i hjemmet. De brugte kirker, arbejdspladser og skoler til at sprede deres budskab, så afrikanske mænd nu befandt sig en situation, hvor de skulle *forhandle* om deres rettigheder i hjemmet. Efter det vestlige ideal skulle arbejde og hjem deles op. Kvinden skulle styre hjemmet, mens manden skulle tjene til husholdningen, ideelt set gennem lønarbejde. Før koloniseringen var der en tendens til, at manden havde langt mere magt, også i hjemmet. Kolonialismen medførte med tiden, at adgangen til lønarbejde definerede afrikanske mænds maskulinitet i højere grad end mere traditionelle forestillinger om maskulinitet. Mænd påtog sig ansvaret for en større del af husholdningens udgifter og blev i højere grad familiens forsørgere efter vestlige standarder (Lindsay & Miescher 2003:15), så der var nu en ny tendens, hvor den afrikanske mand mistede en del af sin maskulinitet hvis han ikke var i stand til at få et arbejde (Silberschmidt 2004:240).

Samtidigt med at de koloniale magter var med til at skabe nye ideer omkring hvad maskulinitet var, var de også med til at afmaskulinisere den afrikanske mand gennem den måde de behandlede de afrikanske arbejdere. Ifølge den koloniale ideologi kunne man ikke være ”indfødt” og samtidigt være en ”mand”, de to ting hang simpelthen ikke sammen. Arbejderne blev derfor ofte behandlet som børn af kolonialisterne. Den afrikanske mand befandt sig således i en modstridende situation hvor han gennem sit arbejde som lønarbejder opnåede maskulinitet i sit eget samfund, samtidigt med at han oplevede en afmaskulinisering gennem den behandling han fik fra de koloniserende magter gennem sit arbejde (Lindsay & Miescher 2003:157).

Koloniseringen skabte en sammenblanding af forskellige former for maskulinitet. Det at være mand og have magt afhang før kolonialismen af hvor meget land og hvor mange køer man ejede. Det var det forhold, der afgjorde, hvor mange koner man kunne få (Silberschmidt 2004:235). Dette ændrede sig efter koloniseringen, hvor lønarbejde og evnen til at forsørge sin familie økonomisk spillede en større og større rolle for det at være en mand. Dette var svært at leve op til, især efter anden verdenskrig, hvor faglært arbejde kom i efterspørgsel (Ibid:236). Det blev svært for mænd at leve op til de traditionelle idealer omkring maskulinitet, som stadig hang fast i manges bevidsthed, samtidigt med at de ikke kunne leve op til de nye idealer. Mænd blev altså efterladt i en situation, hvor de i stigende grad følte sig værdiløse (Ibid).

Afrikanske samfund er i dag i stor udstrækning en del af den globale økonomi. I relation til dette kan det være med til at skabe problemer, at de ældre stadig i høj grad holder fast i traditionerne i forhold til kønsroller og seksualitet. Et eksempel fra Kenya viser dette tydeligt, hvor en mand ikke kunne efterlade de penge, han havde tjent i den kapitalistiske/moderne økonomi, til sin kone ved sin død, da de ældre håndhævede loven omkring, at man skal efterlade til den patrilineære afstamning (Lindsay & Miescher 2003:19). I dette eksempel ser man, hvordan en mand havde taget den europæiske tilgang til sig og ville forsørge sin kone selv efter sin død, men dette kunne han ikke få lov til fordi, mange af traditionerne stadig bliver holdt i live. Dette illustrerer det ofte modsætningsfyldte forhold mellem det moderne og det traditionelle i Afrika. De befinder sig så at sige midt i mellem to idealer, som

resulterer i, at den moderne europæiske tilgang ikke fungerer, samtidigt med at den traditionelle tilgang har mistet en del af sin magt.

Det er tydeligt, hvordan kolonialismen har været med til at ændre den traditionelle afrikanske maskulinitet og derigennem forholdet mellem kønnene, og man kan gennem dette finde nogen af årsagerne til homofobi i Afrika, som vil blive behandlet i diskussionen.

6.3 Afmaskulinisering af mænd

Afrikanske samfund gennemgik i det 20. århundrede store socioøkonomiske forandringer, hvilket har betydet store ændringer i forholdet mellem mænd og kvinder. Mænd og kvinders traditionelle roller er i stigende grad blevet afløst af mere vestligt baserede kønsroller. Afrikanske mænd blev med koloniseringen introduceret til nye idealer for maskulinitet, som har fundet grobund i samfundet. De skal nu, som nævnt, være forsørgere af familien, og deres værdi bliver således i højere grad end tidligere målt i økonomiske termer. Men den generelle økonomiske situation i mange afrikanske lande med høj arbejdsløshed gør det svært for afrikanske mænd at kunne leve op til dette ideal. Selvom mange mænd fortsat nyder godt af det traditionelle patriarkat, bliver de en form for kranskegfigurer. De er overhovedet for husholdningen, men er ikke i stand til udfylde den rolle, som det forventes af dem. Der er derfor en stigende tendens til, at mændene mister respekten fra deres koner (Silberschmidt 2004:240).

Nedbrydningen af visse traditioner og opretholdelsen af andre, har gjort det sværere for mænd at få en kone, da der stadig skal betales brudepris, som mange mænd pga. deres økonomiske situation ikke er i stand til at betale. Derfor er der en stigende tendens til, at man lever i midlertidige forhold, som oftest ender med, at det er en enlig mor, der bliver husets overhoved. Kvinder er altså begyndt at indtage en rolle, som traditionelt altid har været mandens. De har fået adgang til en helt anden kontrol, end de havde tidligere, samtidigt med at mange mænd oplever at være værdiløse i kvinders øjne. Der bliver i højere og højere grad stilet spørgsmålstegn ved deres autoritet som overhovedet for familien. Årsagen til dette skal måske findes i, at autoritet i højere grad end tidligere skal findes i noget materielt, som det er blevet

meget svært at levere grundet den økonomiske situation i langt de fleste afrikanske lande syd for Sahara (Tersbøl 2003:132). En af konsekvenserne af, at kvinden i høj grad har overtaget rollen som forsøger er, at mænd har fået en følelse af at være utilstrækkelige. Dette er således endnu et eksempel på, hvordan der opstår problemer mellem det moderne og traditionelle, og hvordan de eksisterende kønsroller er ved at forsvinde.

Polygami, som tidligere var en naturlig del af de fleste østafrikanske hjem, hvor mænd kunne akkumulere mere land ved at have flere koner, er nu ikke muligt for de fleste at udøve, dels på grund af skiftene holdninger til polygami, men måske i endnu højere grad fordi mænd ikke længere har råd til at have flere koner i en vestlig og globalt baseret økonomi. Dette fører til mere afmaskulinisering, da det stadig er en tradition, der ligger dybt i afrikanske mænd. Det at kunne håndtere flere kvinder er en vigtig bestanddel i det at være en mand i Afrika. Til at underbygge en afmaskulinisering kommer, at kvinder i stor udstrækning faktisk deler denne holdning (Tersbøl 2003:138). Den ”officielle” polygami, hvor mænd tager flere koner, er i stedet blevet afløst af en ”uofficiel” polygami hvor mænd har flere kærester, i forsøget på at opretholde deres maskulinitet, men ikke er økonomisk ansvarlig overfor dem (Silberschmidt 2004:237).

Maskulinitet hænger i høj grad sammen med magt. Det bliver næsten universelt og, især i Afrika, forbundet med autoritet og dominans. Men på trods af dette er maskulinitet meget skrøbeligt. Opfattelsen af mænds maskulinitet er ikke noget biologisk men i højere grad noget ideologisk, som er blevet konstrueret i samspil med femininitet (Bourdieu: 1999:16). Maskulinitet er noget udadvendt, der ofte hænger sammen med ære, mens femininitet er indadvendt og ofte bliver forbundet med hjemmet og børnene. Mandlig seksualitet er ekstrovert; man skal have mange partnere og man udøver ingen tilbageholdenhed. Kvindelig seksualitet er på den anden side forbundet med at være introvert; man har få partnere og udøver (Bourdieu: 1999). Det er vigtigt at påpege, at dette ikke er universelle termer, men at det nærmere er en tendens i opfattelsen af mandlige og kvindelige roller. Denne forskel mellem kønnene er især udtalt i mere traditionelle afrikanske samfund, sammenlignet med samfund i den vestlige verden. Der er altså en tendens til, at kvinder så at sige er underordnede i forhold til mænd. Femininitet og maskulinitet står i opposition til hinanden, men er

ikke statiske, de kan påvirke hinanden, selvom det ikke er let i kvinders tilfælde. Hvis f.eks. kvinder opnår mere magt i hjemmet eller i samfundet, vil det påvirke mænds maskulinitet negativt, ved at de mister noget af den magt de besidder i forhold til kvinder. Mænds maskulinitet bliver på denne måde noget, der skal kæmpes for. En mand må aldrig miste sin maskulinitet. Dette ville være et af de største nederlag, han kunne opleve, men maskulinitet er en meget skrøbelig konstruktion, da den i den traditionelle uformning altid vil være afhængig af, at kvinder indordner sig efter disse idealer (Tersbøl 2003:140-141). Det er let at forestille sig, hvordan det er svært for afrikanske mænd at opretholde disse idealer omkring maskulinitet i en verden, der i højere og højere grad bevæger sig en retning af vestlige idealer i forhold til kønsroller og seksualitet. En del modstanden mod homoseksualitet kan findes i denne afmaskulinisering af den afrikanske mand.

På trods af at man ikke kan sige, at det udgør en universel tendens for afrikanske lande syd for Sahara, er der mange sammenlignelige tendenser landende i mellem, især i forhold til familiestruktur og økonomi, hvilket muliggør en generalisering af situationen for mange afrikanske mænd.

6.4 Konstruktionen af unge mænds opfattelse af kønsroller

Drenge i Afrika bliver fra de er helt små socialiseret ind i en tankegang om at være overlegne i forhold til kvinder. Dette sker både indirekte og direkte gennem indflydelse fra det hjemlige og offentlige miljø, og kommer til udtryk på mange forskellige måder. Ofte er det drenge, der kommer i skole i stedet for piger under forudsætning af, at det bliver en bedre økonomisk investering i det lange løb, da kvinder som oftest skal giftes og blive i hjemmet (Tersbøl 2003:110). Herudover er det som oftest mænd, der er ledere af de forskellige politiske og økonomiske strukturer i samfundet. Det er oftest mænd, der har noget at skulle have sagt i politiske sammenhænge samtidigt med, at det i vid udstrækning er mænd, der sidder på de indkomstgenererende virksomheder. I samfund baseret på landbrug ser man en tendens, hvor det ofte er kvinder der tager den største tørn i marken og bagefter skal hjem og lave mad, mens mændene som regel ikke deltager i det mere husligt prægede arbejde. Det er tydeligt, hvordan dette er med til at socialisere unge mænd til at tro, at de hævet over kvinderne, og at mænd har nogle helt kønsspecifikke rettigheder i

forhold til kvinden. Unge mænd og kvinder lærer, at mænd skal være aggressive og stærke og altid være i kontrol, og at kvinder skal være blide, omsorgsfulde og tilbageholdende, hvilket bidrager yderligere til forestillingen om, at mænd har mere magt end kvinder. Denne socialisering af unge mænd kan lede til, at de bliver følelsesmæssigt afstumpede. De bliver ude af stand til at sammenkæde den stereotype maskulinitet, som de er vokset op med, med følsomhed (ibid:113). Denne traditionelle opfattelse af kønsroller og maskulinitet hos mænd i Afrika er ikke kompatibel med en verden i forandring, hvor kvinder får mere og mere at skulle have sagt.

7. Afrikanske leders indflydelse på homofobi

De politiske ledere i Afrika besidder en autoritet, der ligesom de religiøse ledere kan være med til at præge holdningen til homoseksualitet i befolkningen. Der er mange eksempler på afrikanske ledere, der er blevet til diktatorer med regeringsperioder på langt over 20 år. Dette er tilfældet i blandt andet Zimbabwe, Uganda, Angola, Cameroun og mange flere. Disse ledere har siddet tungt på magten i deres respektive lande og har i mange tilfælde ikke set nogen forskel på deres egen ejendom og landets ejendom. De lever så at sige som konger. Flere afrikanske ledere har lovet at bringe demokrati til landet, efter deres tiltrædelse i embedet, men kun i få tilfælde er det blevet ført ud i livet, da de ikke vil opgive magten, når de først har fået fat den. Dette kan skyldes flere ting: mange magtoverdragelser i Afrika er blodige, hvilket især tilfældet i de tidlige år efter koloniseringen (Calderisi 2006:67). Man kan forestille sig, at når en leder har kæmpet så hårdt for magten, mener han, at det er hans ret at blive siddende, så længe han har lyst. Derudover er ledere i Afrika traditionelt set blevet anset som værende nogen, som guderne har et specielt godt øje til. De er så at sige blevet indsat af gud, og de accepterer ikke nogen form for opposition til deres magt, da den er guddommelig. Der er altså en helt klar tendens til, at afrikanske ledere føler, at de nærmest er født til at have magten i landet. Dette bliver tydeligt, når man ser på den udprægede nepotisme der historisk det har været i mange afrikanske regeringer (Dowden 2008:366).

Det er ikke kun lederne selv, der har disse tanker om sig selv. Blandt befolkningerne er der også en udpræget tendens til at pålægge lederne forskellige former for

overnaturlige evner, hvilket bliver tydeligt i et eksempel angående den tidligere præsident i Congo, Mobuto Sese Seko, der bliver omtalt af en fra befolkningen:

"He has seen the pyramids of Egypt, he got some power from them, the power of that eye in the pyramid. He can see what I am thinking" (Dowden 2008:368).

En anden årsag til, at afrikanske ledere bliver så længe ved magten er, at de af sig selv og af befolkningen bliver opfattet som nationens fædre. Dette gælder især de ledere, der har taget over lige efter koloniseringen. Disse ledere har en opfattelse af, om det så er rigtigt eller ej, at det er dem, der har ført landet til frihed, og at landet ville kollapse uden dem som ledere. Denne tankegang kan ses i Kwame Nkrumah's (den første Ghanesiske præsident efter koloniseringen), udtalelse:

"I don't want to make to much of myself, but in a way this nation is my creation. If I should die there would be chaos" (Calderisi 2006:61)

Der er en følelse af, at de første ledere efter koloniseringen, var dem der løsrev Afrika fra indflydelse fra den vestlige verden. Det er klart, at dette har betydet, at mange har opnået stor popularitet blandt befolkningen, og at befolkningen i mange tilfælde ikke vil stille spørgsmålstejn ved deres ledelse. Det paradoksale ved mange af de afrikanske ledere lige efter koloniseringen er også, at de i mange tilfælde er sat i embedet via indflydelse fra de tidligere koloniale magter, som til dels har støttet at de afrikanske ledere ledte med hård hånd, da befolkningen ikke var klar til demokrati (Calderisi 2006:58, Dowden 2008:366).

Udover at de afrikanske ledes lederstil er præget af koloniseringen, er mange af de første afrikanske ledere lige efter koloniseringen blevet skolet i den koloniale tankegang. De tager dermed en masse af de koloniale tankegange med over i deres ledelse og på denne måde kan man forestille sig, at en del af de koloniale idealer hængt fast, selv efter at koloniseringen endte (Hoad 2007:76).

Mange afrikanske ledere hænger fortsat fast i den koloniale ideologi. Der er bare sket en udvikling, hvor den koloniale ideologi pludselig bliver fremstillet, som noget der er autentisk afrikansk (Hoad 2007:59)⁶.

Når det kommer til modstand mod homoseksualitet hænger de afrikanske ledere i allerhøjeste grad fast i det koloniale narrativ omkring homoseksualitet som værende noget u-afrikansk, der er blevet importeret. Under den koloniale periode blev homoseksualitet i Afrika anset som værende importeret fra den arabiske verden. Det har i dag ændret sig, så afrikanske ledere i dag anser homoseksualitet som værende noget, der er importeret fra den vestlige verden, og at det i mange tilfælde er den vestlige verden, der udøver neo-imprialisme i deres forsøg på at trække rettigheder til homoseksuelle ned over hovedet på det afrikanske kontinent og gøre det at være homoseksuel til noget, der også kan opstå i Afrika uden indflydelse udefra. Afrikanske ledere står nærmest i kø for at udtale sig omkring hvor u-afrikansk homoseksualitet er. Den tidligere namibiske præsident Sam Nujoma, udtalte, at staten aktivt vil gå ind i kampen om at fjerne homoseksuelle fra landet, og at homoseksualitet er djævelens værk (Hoad:2007:xii). Præsidenten i Zimbabwe, Robert Mugabe, har udtalt, at homoseksualitet udelukkende er den hvide mands værk, og at det er bandlyst i Afrika (Ibid:15).

Det er let at se, hvordan de afrikanske ledere har været med til at præge den nuværende holdning mod homoseksuelle i Afrika. De afrikanske ledere har i mange tilfælde utrolig stor autoritet, hvilket er med til at forstærke befolkningens homofobi. Der er en tendens til, at det de udtaler bliver taget for gode varer af befolkningen, netop på grund af den traditionelle tankegang omkring ledere, som havende overnaturlige evner og værende indsat af gud. Herudover bliver mange ledere anset som værende nations fædre og landets befriere, hvilket yderligere bidrager til ufejlbarlighed. Når lederne så samtidigt er præget af det koloniale narrativ i forhold til homoseksualitet, kan det næsten ikke undgås at disse har en stor indvirkning på opfattelsen af homoseksuelle.

---

⁶ Hvor meget afrikanske ledere hænger fast i den victorianske tankegang kan blandt andet understøttes af Mobutus første kone der hed Marie Antoinette. Det er svært at vide om det er på grund af hendes navn, at han valgte hende, men uanset hvad, er det dog tankevækkende.

Man kan dog stille spørgsmålstejn ved, i hvor stor udtrækning lederne har været med til at præge den nuværende holdning til homoseksuelle, eller om de måske bare forsøger at tække en befolkning, der i forvejen er præget af koloniseringen og religion i deres opfattelse af homoseksualitet. Det kunne virke som om, at det at tage afstand til homoseksualitet er blevet en nødvendighed for afrikanske politikere, for at kunne opnå folkelig opbakning. Det kan måske være svært for en afrikansk politiker at opnå magt uden at modsætte sig homoseksualitet.

8. Diskussion

Det er igennem opgaven blevet klart, at der er flere årsager til den udprægede homofobi, der ses i stort set hele Afrika syd for Sahara. Jeg vil mene, at mange af disse årsager udspringer af kolonialismen, og at afrikanske samfund i udpræget grad er påvirket af kolonialismen i deres syn på homoseksualitet. Det er blevet tydeligt, at der var seksuel adfærd mellem personer af samme køn før kolonialismen, men var denne homoseksuelle adfærd et udtryk for homoseksualitet, som vi kender det i vesten i dag? Meget af den homoseksuelle adfærd, der blev praktiseret i det prækoloniale Afrika, blev udført i forbindelse med ritualer og forberedelse til ens senere heteroseksuelle ægteskab. Dermed ikke sagt, at der ikke fandtes nogen form for seksuel tiltrækning mellem mennesker af det samme køn i det prækoloniale Afrika. Homoseksualitet som en identitet og social institution, som vi kender det i vesten, fandtes bare ikke på det afrikanske kontinent på dette tidspunkt. Man kan derfor postulere, at der er en smule sandhed i det, når afrikanske ledere kalder homoseksualitet for vestlig imperialisme, og at homoseksualitet slet ikke eksisterer på det afrikanske kontinent. Med opblomstringen af græsrodsbevægelser for homoseksuelles rettigheder skabes der dog grobund for at dette er på vej til at ændre sig – i hvert fald på lokalt niveau.

Homoseksuelle miljøer rundt omkring i verden er ofte stærkt påvirket af den vestlige kultur. Dette bliver tydeligt i Sydafrika, hvor de homoseksuelle barer ofte tager navne, der har et vestligt ophav som ”The Bronx” eller ”Gotham City” (Hoad 2007:72-73). Man kan altså argumentere for, at homoseksualitet som identitet er en form for vestlig kulturimperialisme. Det er dog vigtigt at påpege, at vesten ikke introducerede seksuel

adfærd mellem personer af det samme køn til Afrika, men at dette formentlig altid har eksisteret i Afrika, bare med et andet udtryk. Grundet den koloniale historie i Afrika kan man måske godt forstå den afrikanske modvilje mod at acceptere noget, der har bare antydning af at være en vestlig konstruktion. Skal Afrika bare uden videre acceptere homoseksualitet som en menneskerettighed, som det er blevet i den vestlige verden? Hvis man følger de internationale lovgivninger, må der ikke diskrimineres på baggrund af seksuel orientering (Backman 2008:11), men dette bunder måske også i, at disse menneskerettigheder i deres udformning i høj grad er en vestlig konstruktion, der bygger på vestlige idealer (Dembour 2008:75) Man kan altså igen godt forstå Afrikas modvilje mod bare at acceptere standarder, der bunder i vestlige idealer, og som så at sige bliver trukket ned over hovedet på dem. Den afrikanske modvilje mod homoseksualitet mener jeg derfor til en vis grænse har et berettiget argument. Men det er ikke her man skal finde hele årsagen til modviljen mod homoseksualitet. Det er jo ikke al vestlig ”import”, som det afrikanske kontinent afviser. Der er f.eks. ikke en udpræget modstand mod kristendommen eller det monogame ægteskab (Hoad 2007:73), som er blevet grundpiller i mange afrikanske samfund, og som i de fleste tilfælde opfattes som autentiske dele af afrikanske samfund, selvom det er ganske tydeligt, at disse er produkter af den europæiske kolonisering. Da mange afrikanske lande er ”nye” nationer, kan man forestille sig, at de har en anden opfattelse af, hvad autentisk afrikansk er. Monogamt ægteskab og kristendom var integrerede dele af det afrikanske samfund, da de afrikanske lande frigjorde sig fra kolonialismen, og man kan derfor forestille sig, at disse fænomener derfor bliver opfattet som autentiske dele af de afrikanske samfund⁷. Homoseksualitet bliver i vid udstrækning ikke opfattet som autentisk afrikansk.

Mange af årsagerne til homofobi i Afrika skal netop findes i anden vestlig ”import”, som det afrikanske samfund ikke i samme udstrækning har haft mulighed for at stille sig op imod. Her tænker jeg f.eks. på de nye kønsroller, der er blevet konstrueret gennem kolonialismen. De afrikanske kønsroller er med tiden blevet et sammensurium af kolonialismens idealer og traditionelle afrikanske forestillinger om kønsroller, der stadig har noget at skulle sige i mange samfund. Samtidigt med at globaliseringen spiller en større og større rolle for afrikanske kønsroller. Den

---

⁷ En større diskussion af hvad der opfattes som autentisk afrikansk, af vesten og af Afrika, ligger udenfor for ”scopet” af denne opgave

afrikanske mands identitet hænger stærkt sammen med fertilitet. Han skal gifte sig og fædre børn, før han kan kalde sig en mand. Hvis han ikke er gift, er der f.eks. visse embeder, han ikke kan bestride. Som ugift kan han også blive beskyldt for at være homoseksuel (Barker & Ricardo 2005:5). Dette tydeliggør sammenblandingen af traditionelle afrikanske kønsroller og vestlig kulturimperialisme. At være mand hænger i høj grad sammen med fertilitet i traditionelle afrikanske samfund, mens det at blive beskyldt for at være homoseksuel hvis man er ugift, må ses som et produkt af vestlig kulturimperialisme, da man før i tiden i traditionelle afrikanske samfund slet ikke brugte termen homoseksuel til at beskrive en mands identitet.

Der er en generel tendens til, at man i Afrika skal bevise, at man er en mand, og definitionen på at være en mand er ofte meget snæver. Mænd bliver iagttaget for at kunne vurdere, om de lever op til disse idealer, som ofte bygger på en hypermaskulinisering (Barker & Ricardo 2005:4). Homoseksualitet bliver ofte opfattet som en ikke-maskulin adfærd. Det er let at forestille sig, hvordan modstand mod homoseksualitet passer fint ind i denne snævre definition af det at være en mand; jo mere man modsætter sig adfærd, der ikke opfattes som maskulin, jo mere maskulin kommer man til at fremstå.

Traditionelt set skal afrikanske mænd altså bevise deres maskulinitet. Dette er dog med tiden blevet langt sværere, da maskulinitet i dag hænger meget sammen med at gøre sig økonomisk uafhængig. Man skal have arbejde for at kunne kalde sig en mand (Barker & Ricardo 2005:7). Det er let at se, hvordan dette skaber et problem for afrikanske mænd i deres forsøg på at blive mænd, da det i mange afrikanske samfund er overmåde svært at finde et stabilt arbejde. Et eksempel fra Mozambique viser, at mange mænd er begyndt at bevæge sig over i den uformelle sektor, i form af gadehandlere, i håbet om at skabe sig en indkomst. Dette har traditionelt set været udpræget kvindearbejde (Ibid), og det skaber et problem for mænds opfattelse af sig selv, da det er en stor ydmygelse at blive fremstillet som en kvinde (Bourdieu 2001:22).

Mænd befinder sig altså i en situation, hvor de i stigende grad bliver afmaskuliniserede i forsøget på at opretholde traditionelle forestillinger om kønsroller i et samfund, der økonomisk bevæger sig i en retning mod vestlige idealer. Kvinders

rolle i det økonomisk liv er samtidig efterhånden blevet en nødvendighed, hvorved det bliver mere og mere besværligt at opretholde de prækoloniale idealer (Hoad 2007:58), hvilket igen bidrager til den afmaskulinisering, som den afrikanske mand oplever.

Man kan forestille sig, at den især nyere mere radikaliserede holdning til homoseksuelle, kan finde en af sine årsager heri, da en aktiv afstandtagen kan være et middel til at opretholde sin maskulinitet.

Mandens rolle som den økonomiske forsørger af familien er, som nævnt, svær at leve op til. Afrikanske samfund er en del af den globale økonomi, men dette er dog ikke på lige vilkår med store dele af resten af verden. Den globale økonomi bliver i mange tilfælde opfattet som et udtryk for vesternisering. Man kan derfor forestille sig, at den afrikanske mand føler sig kastret af den vestlige verden, hvilket kan betyde, at han får et mere og mere negativt syn på vestlige konstruktioner, såsom homoseksualitet, der i mange tilfælde bliver anset for en vestlig konstruktion. Modstand mod homoseksualitet bliver således en mere *håndgribelig* måde at udvise modstand mod den vestlige verden, og den følelse man har af at blive påduttet vestlige idealer. Det er til sammenligning sværere at modsætte sig noget så uhåndgribeligt som kønsroller, der ændres over tid og i vid udstrækning er uden for ens kontrol.

Kristendommen har siden koloniseringen og helt op til nu haft stor indflydelse på de forandrede kønsroller, man ser i Afrika i dag, og har samtidigt haft stor indflydelse på Afrikas forhold til homoseksuelle. Religiøse i Afrika anvender i dag den kristne religion som et middel til at retfærdiggøre deres modstand mod homoseksualitet. På trods af, at mange dele af den kristne kirke i vesten har fået et langt mere liberalt syn på homoseksualitet, ser vi i Afrika nærmest den modsatte udvikling, hvor den religiøse elite, sammen med deres menigheder, tager mere og mere afstand til homoseksuelle. Det er umiddelbart fristende at angive religion, som hovedårsag til modstanden mod homoseksualitet, men årsagerne er nok mere komplekse end som så. Hvis man f.eks. ser på Sydamerika, som i mange områder også er stærkt religiøst, har man langt mere liberale holdninger til homoseksualitet. Nogle af årsagerne til denne forskel skal formentlig findes i det forhold de to kontinenter har til koloniseringen. De sydamerikanske lande løsrev sig fra kolonimagterne tidligere end de afrikanske lande, Man kunne forestille sig, at de ikke tænker i det samme "os" og "dem" termer, som der måske er en tendens til i Afrika. Herudover har der generelt været en større

økonomisk udvikling i Sydamerika, som også kan have en effekt på den mere liberale holdning til homoseksualitet.

Der er i de senere år sket en radikaliserings i modstanden mod homoseksualitet. Globalisering er en faktor i den stigende radikaliserings af modstanden mod homoseksualitet, især i de religiøse miljøer. Homoseksualitet, som vi kender det i vesten, er med globaliseringen i højere grad blevet et globalt fænomen, som Afrika nu mere end tidligere bliver nødt til at tage stilling til. Der er i vesten, men også i Afrika, opstået politiske organisationer, der kæmper for homoseksuelles rettigheder lokalt og globalt, hvilket kan forklare en del af den øgede offentlige modstand mod homoseksualitet, som eksisterer i de religiøse miljøer i Afrika. De er simpelthen blevet nødt til at være mere radikale i deres retorik omkring homoseksualitet for at kunne beskytte de traditionelle værdier, som de mener er under angreb. Man kan her igen argumentere for, at modstand mod homoseksualitet er blevet en form for håndgribeligt talerør, der udtrykker modvilje mod den vestlige kulturimperialisme, og som for den religiøse elite i Afrika er blevet et effektivt instrument i beskyttelsen af traditionelle afrikanske værdier.

Homoseksualitet er som bekendt en menneskerettighed. Det er med dette mandat, at mange homoseksuelle organisationer - både afrikanske og vestlige - arbejder i Afrika. Men denne opfattelse af homoseksualitet er en udpræget vestlig konstruktion. Man kunne måske godt argumentere for, at diverse organisationer, der arbejder for homoseksuelles rettigheder i Afrika, nærmest er imperialistiske i det arbejde, de udfører (Hoad 2007: 61-62). På samme måde kan man argumentere for, at det religiøst konservative USA udfører neoimperialisme, når de missionerer mod homoseksualitet. Disse amerikanske evangelister har vundet stor grobund i den afrikanske offentlighed og har uden tvivl været en katalysator i den nyere modstand mod homoseksualitet. Dette udstiller det besynderlige forhold, mange afrikanske lande har til den vestlige verden, hvor de viser modvilje mod nogle ting og velvilje mod andre. Dette hjælper også til at understrege signifikansen af religion i konstruktionen af homofobi. Religion på det afrikanske kontinent har meget magt, og man vil acceptere mange ting, når det er med religion som fortegn.

Det er ikke kun den religiøse elite i den Afrika, der har anvendt homoseksualitet som et middel til beskyttelse af de traditionelle værdier. Også de politiske ledere i Afrika er gået til kamp mod homoseksualitet i forsvaret af de traditionelle afrikanske værdier. Men med hvilke motiver er det, at politiske ledere går til kamp mod homoseksualitet? Mange afrikanske ledere er stærkt religiøse og dermed også stærkt prægede af den religiøse retorik, der har været omkring homoseksualitet. Dette er naturligvis et godt motiv til at kæmpe mod homoseksualitet, og givetvis en stor del af årsagen til modstanden mod homoseksualitet, men der ligger muligvis andre mere opportunistiske motiver bag? I eksemplet med Uganda og det private lovforslag, der blev fremsat David Bahati, er det nemt at forestille sig, at der ligger andre motiver bag end bare en beskyttelse af traditionelle værdier. Før han fremlagde lovforslaget var han et mindre kendt medlem af parlamentet, men efter han fremlagde dette lovforslag, er han blevet et kendt navn indenfor ugandisk politik – og i resten af verden. Man kan altså forestille sig, at han har udnyttet den store opmærksomhed, der har været på homoseksualitet til at fremme sin karriere, ligeså meget som det har været en egentlig modstand mod homoseksualitet (Barrie 2010:4).

Årsagerne til homofobi i Afrika skal således findes i et samspil mellem en masse interne og eksterne faktorer, hvor de fleste til en vis grænse har sine rødder i Afrikas koloniale historie.

Lovforslaget, der blev fremsat af David Bahati i 2009, blev den 13. maj 2011 droppet. Inden lovforslaget blev endeligt droppet, blev der fremsendt mere end 1,6 millioner underskrifter, der modsatte sig lovforslaget – og det var bare én petition. Samtidig blev der foretaget 10 tusindvis af opkald til regeringen, både fra ugandiske og internationale personer. Dette fortæller noget om, at selv om der er i Uganda er stor modstand mod homoseksualitet, findes der stadig mange, der modsætter sig homofobien. Lovforslaget er dog ikke endelig afvist og kan potentielt blive fremsat igen indenfor de næste 18 måneder, og afvisningen af lovforslaget ændrer ikke på, at homoseksualitet fortsat er ulovligt i Uganda.

9. Konklusion

Jeg har i min opgave undersøgt, hvad årsagerne til homofobi i Afrika syd for Sahara er. Homofobi er gennemgående i Afrika, men der findes ikke nogen simpel forklaring på dette. Jeg mener, at man skal finde mange af årsagerne i Afrikas koloniale historie og indflydelsen denne har haft på religion, kønsroller og de afrikanske leders rolle.

Det var i løbet af den koloniale periode, at Afrika i vid udstrækning blev omvendt til kristendommen. Afrika Syd for Sahara er i dag i høj grad en kristen og stærkt troende region. Kristendommen i Afrika er stærkt præget af kolonialismen og de idealer, som var fremtrædende der. Homoseksualitet bliver gennem religionen anset som værende uafrikansk og direkte imod biblens budskaber. I og med at religion udgør en stærk magtfaktor i Afrika, får sådanne homofobiske holdninger grobund i befolkningen. Desuden har der i det senere år været en indflydelse fra det religiøst konservative USA, som har været med til at præge homofobien.

De afrikanske ledere er ligeledes stærkt prægede af koloniseringen. De er med til at videreføre en del af de koloniale idealer, heriblandt holdningen til homoseksualitet. Grundet deres store autoritet samtidigt med, at de ofte er stærkt religiøse, er deres opfattelse af homoseksualitet med til at præge den samfundsmæssige holdning til homoseksualitet.

Kønsroller i SSA har siden koloniseringen oplevet store forandringer. I det indbyrdes forhold mellem mænd og kvinder, har afrikanske mænd oplevet en afmaskulinisering, som har sit udgangspunkt i koloniseringen. De afrikanske kønsroller er med tiden blevet en sammenblanding af traditionelle forestillinger om kønsroller og mere vestlige kønsroller. Den afrikanske mand har svært ved at leve op til disse nye idealer. Modstand mod homoseksualitet bliver en måde hvorpå, man kan opretholde en del af sin maskulinitet samtidigt med, at det er en håndgribelig måde at udvise sin modstand mod vesten.

Det er i det ovennævnte årsager, der i høj grad bunder i kolonialismen man skal finde de fleste og mest tungvejende grunde til homofobi i Afrika syd for Sahara.

10. Litteraturliste:

Amnesty 2009. URL: <http://www.amnesty.dk/stop-diskrimination/artikel/seksuelle-minoriteter/homo-bi-og-transseksuelle-diskrimineres-verden-over>

Amnesty 2010. URL: <http://www.amnesty.dk/stop-diskrimination/nyhed/ugandisk-homo-aktivist-jeg-ser-mig-over-skulderen-mere-end-nogensinde>

Anderson, Ben. 2007. "The Politics of homosexuality in Africa" African Journal. Vol 1. No 1. URL: http://www.africanjournal.org/PDF/vol1/vol1_6_Ben%20Douglas.pdf

Backman, Gunilla et al. 2008. "Health systems and the right to health: an assessment of 194 countries" The Lancet, Volume 372, Issue 9655.

Barker, Gary. Ricardo, Christine. 2005. "Young men and the construction of masculinity in sub-saharan Africa: Implication for HIV/AIDS, conflict and violence" Social Development Papers. Conflict Prevention & Reconstruction. Paper no. 26/ June 2005

Bill No 18 anti homosexuality bill 2009.pdf URL: <https://docs.google.com/leaf?id=0B7pFotabJnTmYzFiMWJmY2UtYWYxMi00MDY2LWI4NWYtYTViOWU1OTEzMzk0&hl=en>

Bourdieu, Pierre. 1999. Kapitel 1 "Et forstørret billede" i "Den masculine dominans" Olesen Offset, Viborg, Danmark

CBN.Com 2009. URL: <http://blogs.cbn.com/africamatters/archive/2009/07/20/africa-leads-the-world-in-growth-of-christianity.aspx>

Calderisi, Robert. 2007. "The trouble with Africa" Palgrave Macmillan

Dembour, Marie- Bénédicte. 2008 Chapter 3 "Following the movement of a pendulum: between universalism and relativism" in "Culture and rights, anthropological perspectives" Cambridge University press

Dowden, Richard 2008. "Africa, altered states, ordinary miracles" Portobello books

Epprecht, Marc. 2008. "Heterosexual Africa?" Ohio University Press

Foucault, Michel. 1977. "Part Four The Deployment of Sexuality, Chapter 3, Domain" In: "The History of Sexuality, Volume I: An Introduction" Pantheon Books, New York

Greenberg, David F. 1988. "The construction of homosexuality" The University of Chicago Press

Hoad, Neville. 2007. "African Intimacies" University of Minnesota Press

Howden, Daniel. 11 January 2010. "The love that still not dare speak its name" The Independent URL: <http://www.independent.co.uk/news/world/africa/the-love-that-still-dare-not-speak-its-name-1863913.html>

Kaiser Family Foundation July 21, 2010 "Men Who have Sex with Men: Homophobia and HIV in Africa" URL: <http://globalhealth.kff.org/~media/Files/AIDS%202010/Support%20Files/July21%20Homophobia%20and%20HIV%20in%20Africa.pdf>

Lindsay, Lisa A. and Stephan F. Miescher 2003. "Men and masculinities in modern Africa"

Mukandavire, Zindoga. Chiyaka, Chrisinah. Magombedze, Gesham. Musaka, Godfrey. Malunguza, Noble J. 2009. "Assessing the effects of homosexuals and bisexuals on the intrinsic dynamics of HIV/AIDS in heterosexual settings" Mathematical and computer modeling 49 (2009) 1869-1882

Murray, Stephen O. Roscoe, Will. 1998. Preface "All very confusing" and Chapter 1 "African and homosexualities: an introduction" in "Boy-wives and female husbands: studies in African homosexualities" Palgrave

Lambethconference.org URL: <http://www.lambethconference.org/index.cfm>

Lgcm.org.uk. URL: <http://www.lgcm.org.uk/2009/12/archbishop-of-canterbury-condemns-proposed-ugandan-anti-homosexuality-bill/>

Rubenstein, Mary-Jane. 2004. "An Anglican crisis of comparison: Intersections of race, gender, and religious authority, with particular reference to the church of Nigeria" Journal of the American Academy of Religion. June 2004, vol. 72, No 2. pp 341-365

Sander, Barrie. 2010. "A nation at war with itself: The potential impact of Uganda's anti-homosexuality bill" Centre for capital punishment studies reports 2010 URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1751729

Scholte, Jan Aart 2000 "Globalization a critical introduction" Macmillan Press LTD

Sihlongonyane F, Mfaniseni. "The Invisible Hand of the Family in the Underdevelopment of Africa Societies: An African Perspective" University of the Witwatersrand URL: <http://www.gdrc.org/icm/country/scholarly/fanafrica.html>

Silberschmidt, Magrethe 2004. "Masculinities, sexuality and socio-economic change in rural and urban east Africa" Almqvist & Wiksell Tryckeri AB, Sweden.

Smith, Adrian D. Tapsoba, Placide. Peshu, Norbert. Sanders, Eduard J. Jaffe, Harold W. 2009. "Men who have sex with men and HIV/AIDS in Sub-Saharan Africa" Department of public health, University of Oxford, Oxford.

Stoler, Ann 1995 *"Colonial studies and the history of sexuality, Chapter 1"* in *"Race and education of desire, Foucault's history of desire and the colonial order of things"* Duke University Press

Sunsentinal 2002 URL: http://articles.sun-sentinel.com/2002-12-13/news/0212130179_1_religious-groups-religious-charities-faith-based

Tersbøl Pinkowsky, Britt. 2003. *"Gender, Sexuality and HIV/AIDS"* Department of Women and Gender Research in Medicine, Denmark

Therborn, Göran. 2004. *"African Families in a Global Context"* Nordiska Afrikainstitut, Uppsala

The Guardian 2003. URL: <http://www.guardian.co.uk/world/2003/jun/22/uk.religion>

Thorp, John. 1992. *"The social construction of homosexuality"* Phoenix, Vol 46, No 1.

Time.com. URL: <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1946921,00.html>

Udenrigsministeriet 2010.

URL: <http://www.netpublikationer.dk/um/10301/html/chapter07.htm>